

A török veszedelemnek kellett jönnie ahhoz, hogy az erdővel a törvényhozás is foglalkozzon.

És ezzel bevonult az erdők védelmére és fejlesztésére hivatott negyedik és legnagyobb szabású, legtermékenyebbnek bizonyult és már valóban országos jelentőségre szert tett gondolat: a *honvédelem* szempontja és érdeke.

A „véderdők fogalmának történeti fejlődése” fejezet a továbbiakban a honvédelem véderdőinek történetével foglalkozik s megállapítható belőle, hogy a XVI. század derekától kezdve, éppen most érvényben levő erdőtörvényünk kivételével, mindig törődtünk a honvédelmet istápoló erdők ügyével; majd a futóhomokot megkötő és a futóhomokkal való elárasztás ellen védő erdőkkel, mint szintén véderdőfogalomba tartozókkal foglalkozik; végül a véderdő-, vagy véderdőszerű fogalmakat statuáló tételes jogszabályaink (az 1807. évi XX.t. c., az 1857. évi császári nyílt paranccsal életbeléptetett osztrák erdőtörvény, az 1879. évi XXXI. t. c. és az 1923. évi XIX. t. c.) s ezek kialakulásának ismertetése és méltatása következik; hogy a fejezet a véderdőkre vonatkozó miniszteri rendeletek és a két új erdőtörvénytervezet (az 1916. és az 1929. évi) tárgyalásával fejeződjék be.

Míndezekre más-más értekezésben még szándékomban áll visszatérni s éppen ezért, — meg a helyszüke miatt is —, mellőzöm közlésüket.

(Folytatása következik.)

Exportáljunk-e élővadat?

Írta: Rohoska Samu, m. kir. erdőmérnök.

Egyike a legfontosabb vadgazdálkodási kérdéseinknek az élővadvitel. Östermelésünk ez ágazata országos jelentőségű, amennyiben jelentékeny jövedelmi forrását képezi nemcsak egyes uradalmaknak, hanem megfelelő helyzetben vadászbérleteknek is; fenttart egy kereskedelmi ágazatot, mely a vadbefogás idejében, éppen akkor, amidőn más munkaalkalmak megcsappannak, számos munkást foglalkoztat, az áruszállítás révén a vasút forgalmát s bevételeit növeli, javítja külkereskedelmi mérlegünket stb. stb.

Az utóbbi években azonban azt látjuk, hogy az élővad külföldi kereslete megcsappant s ennél még aránytalanabbul lejjebb szállt az élővad ára. Pl. az élő nyúl egykori 15—20 pengős ára leszállt 5—6 pengőre s nagyjából ugyanily arányban a többi vadé is, kivéve talán a foglyot, melynek ma is elég szép ára van. Fenti körülményből sokan azt a következtetést vonják le s egyes vadászati szaklapokban is ez olvasható, hogy az élővad külföld

számára való eladásával magunk alatt vágjuk a fát, amennyiben nem remélhetünk állandó s tartós piacot, ha magunk árasztjuk el a külföldet tenyészanyaggal, mely anyagból ők felépítvén vadállományukat, a kereslet önmagától megcsappan s egyben lőttvad-exportunkra is halálos csapást mérünk, amennyiben idővel ezt is önmaguk elégíthetik ki.

Ezen okoskodásnál azonban, mely első pillanatra mindenkép meggyőzőnek látszik, mégis csak meg kell állani egy kissé, mert igen sok oly tényező van még, mely e tétellel szemben számításba esik s nem szabad egy látszólagos, helyes érv miatt, akár kikapcsolni, akár csak feleslegesen mérsékelni magunkat oly természetes folyamatból, amelynek eddig mégis csak nagy előnyét láttuk.

Élővadkereslete a külföldnek tulajdonképpen mindig volt, fennállt ez a háború előtti években is s nagyon természetes, hogy a békekötés után újból megindult s tőlünk is szép számmal vittek ki élővadat, elég számbavehető jövedelmi forrást hozva az országnak. Hogy minő körülmények készítetik a külföldet élővad importálására, illetve mely tényezők szabályozzák a külföld élővadkeresletét, ezt alfától-omégáig kimutatni, azt hiszem, nehéz feladat lenne, annál is inkább, mert e tényezők minden országra nézve változóak. Egy azonban bizonyos: hogy élővadkereslet volt és van. E pusztá tény mellett az is igen természetes, hogy ez a kereslet, mint minden más árukereslet, hullámvásznak van kitéve. Az volna meglepő, ha ugyanakkor, midőn úgyszólván minden kivitelünk pang, ez szinte egyetlen kivétel lenne, valamint, ha ugyanakkor, midőn mindennek az ára lement, az élővad ára állandó maradna. Eszerint tehát az élővad kivitelének megcsappanása s árának hanyatlása a legközönségesebb, általános világgazdasági jelenség és éppen ezért semminemű összefüggésben nincs azon elmélettel, melyet fentebb ismertettem. Ellenkezőleg: éppen az élővad kivitele és ennek ára felül van azon indexen, melyet más áruk kivitele s ára mutat. Vegyük pl. a legáltalánosabb cikkünket, a búzát s a rozsot. Mindenki emlékezhetik még a 600.000 koronás (48 pengő) búza s az 550 ezer koronás (44 pengő) rozsárakra. Ma a rozs boletta nélkül vidékenként 5—7 pengő s a búza már látott 8—10 pengős árat is.

Ekkora esést sem a keresletben, sem az árban az élővad nem mutat és még kevésbé az élővadexporttal — fenti elmélet szerint — szoros összefüggésben levő lötvadexport. Az egészségtelenül magas, valamikori 5—6 pengős nyúlárakkal szemben ez két pengőnél alább nem igen esett soha s az idén is a nagybani termelő elérhette a 2.40—2.90 pengős árakat, jóformán a valamikori legmagasabb nyúlár felét. Azt hiszem, minden gazda boldog lenne, ha a valamikori legmagasabb gabonaár feléhez ily közel járna.

Más oldalról is lehet nézegetni a kérdést, mondjuk visszajáról. Ha tétel az, hogy a vadállomány felépítését megakadályozandó, ne szállítsunk, vagy csak igen keveset, akkor kérdem én, mitől félünk? Mert ide úgyis eljuthatunk, ha az eddigi és majd a további nyereséget mind zsebrevágtuk.

Az az állapot azonban, hogy a külföldi országok élővadkereslete megszűnik, teljesen ki van zárva, illetve az, hogy a megszűnést a mi országunk élővadkivitele fogja okozni, szerintem pusztán elméletnél nem egyéb. Sokkal inkább lehet majd ennek oka gazdasági zár, vagy egy esetleges háború, melyek azonban e tárgykörön kívül eső tényezők.

Elmondott állításomat a következőkben támasztom alá. Mint fentebb mondtam, bármily nehéz lenne is részletesen kimutatni a külföldi élővadkereslet okainak összes tényezőit, az általános okot mégis bizonyosra veszem, ez pedig az, hogy külföldön az élővad fogyatkozási arányszáma (melyet egyrészt a vadászat, másrészt a kultúra okoz) nagyobb, mint a természetes szaporulat, így a létszámot *állandó utánpótlással* lehet csak fenntartani. Nálunk Magyarországon éppen fordítva van, azaz a kellő létszámra emelt vadállományunk túlszaporulatáról lelövés, vagy export révén kell gondoskodni.

Ezen tétellem bizonyítására döntő bizonyítékot alábbiakban állítok:

Ki ne emlékezne rá, hogy a háború alatt amúgy is részben elhanyagolt vadállományunkat a forradalom s a kommunizmus vihara annyira kipusztította, hogy jóformán az országban mindenütt csak a magnak való maradt. Csaknem mi szorultunk behozatalra. Ennek dacára apróvad-állományunk rövid néhány év alatt, nagyvad-állományunk pedig valamivel több idő után, any-

nyira felszaporodott, hogy nyugodtan exportálhattunk. Az importáló külföldi országokban a vadállományt hasonló csapás nem érte s országaik legnagyobb részét ellenség nem taposta, még kevésbé pusztította a forradalom vagy kommunizmus, tehát épp elég idejük lett volna a békeidőktől számított mai napig, vidékeiket vaddal benépesíteni akár import, akár éppen fokozott vadvédelem útján, ha nem úgy lenne, miszerint a vad fogyási arányszáma nagyobb, mint a természetes szaporodás.

Ismét más kérdés azután az, hogy vajjon mi oka lehet annak, hogy e szóbanforgó országokban a vad fogyásának arányszáma nagyobb, mint a szaporulat, azonban általános magyarázatot erre is lehet találni. Vadfogyasztó országaink tőlünk nyugatra esnek s e kulturáltabb s népesebb országokban valószínűleg nincs elég alkalmas hely, az amúgy is nagyobb számú vadászközönség vadászati szenvedélyeinek kielégítésére s ezért részben külföldre mennek vadászni (így hozzánk is), részben innét viszik ki a lőni való vadat, mely egyben mint tenyészanyag is szerepel, de szaporulatuk a kulturáltabb, avagy más okból meg nem felelő vidéken alatta marad a fogyási aránynak.

Továbbiakban még reá kell mutatnom arra is, hogy a külföldi országok vadállományának felépítése, illetve fel nem építhetése nem a mi csonka országunk vadexport-politikáján áll. Eltekintve attól, hogy fokozott vadkímélet és vadapolással e téren önmagától is nagyon sokat tehet valamely ország, a tenyészanyag beszerzési forrása nem egyedül mi vagyunk s így ha egyszerű vadtenyésztést akar, a tenyészanyagot mindenképen beszerezheti bármely ország a mi mellőzésünkkel is. Elég rámutatnom csupán a tőlünk elrablott részekre, mely területileg is jóval nagyobb, mint e csonka rész és vadtenyésztési feltételek dolgában sem marad ez alatt.

Ha tehát mi azt a természetes, kínálkozó alkalmat, hogy a külföld vadutánpótlási szükségletét a mi meglevő feleslegeinkből szerezhesse be, egy, csak első pillanatra helyesnek látszó érv miatt elszalasztanánk, rögtön ott lenne helyünkben a saját testünkől kiszakított többi konkurrens, kiknek üzletét még azáltal is javítanánk, hogy az általunk kivont áru miatt az ő élővadászkeresletük lenne élénkebb s jobban értékesíthető, mi pedig fájó szívvel nézhetnénk gyarapodásukat.

Hogy mily egészséges befolyással van pl. a lőttvad árának is a kialakulására a külföldi kereslet s hogy mennyire szükséges ez, annak élénk bizonyítéka, hogy mindaddig, míg a lőtt vad külföldi szállítása meg nem indul, ennek úgyszólván ára nincs, úgy hogy sem a pecsenye- vagy üzletvadász, sem a passzionátus vadász nem tud lőtt vadjaival, illetve vadállományfeleslegével mit kezdeni s igazán nem tudom, mi lenne, ha nem volna törvénytörő azon körülmény, hogy a nyugati országok vadszükséglete s pedig úgy élő, mint lőttvadban állandó s ezt a mi vadkultúránk feleslegéből kell pótolni.

Végeredményben tehát, szerintem az élővad kivitele elé korlátot állítani nem lenne célszerű. Felmerülhet még az a kérdés, hogy fokozott élővadkivitel mellett, nem csökkentjük-e le saját vadállományunkat annyira, hogy épp ezáltal esünk el a további szállítási lehetőségektől. Ez mindenestre csak akkor következhet be, ha az élve s löve kiszállított, továbbá a bent elfogyasztott vadak összmenyisége felülmulná a szaporulatot. Ez esetben is azonban sokkal célszerűbb a belföldi fogyasztást s a lőttvadexportot csökkenteni, az élő s a lőttvad ára közötti különbség miatt. Szerintem azonban ezen állapot nem következhet be s pedig egyrészt azért, mert az ország e téren számbajövő vadgazdaságai és vadászberletei, általában is az ország vadgazdasági kultúrája oly fokon áll, hogy az ilyenmű harakirire senki nem lehet képes, másrészt pedig az esetleg fellépő ilyfokú veszedelemet a vadkiviteli szállítások engedélyezésénél az állam igen könnyen elháríthatja.

